

BİBLİYOGRAFYA :

A. U. Pope, "Obituary: Professor Rudolf M. Riefstahl", *Bulletin of American Institute for Persian Art and Archeology*, IV, New York 1935, s. 235; "In Memoriam Rudolf Meyer Riefstahl 1880-1936", *AI*, IV (1937), s. 499; A. P. McMahon, "Rudolf Meyer Riefstahl, 1880-1936", *Parassus*, X/1, New York 1938, s. 23.

SEMÂVİ EYİCE

RIEU, Charles

(1820-1902)

İsviçreli şarkiyatçı.

Cenevre'de doğdu. 1835'te girdiği Cenevre Akademisi'nde üç yıl felsefe, bir yıl fen bilimleri öğrenimi gördü. Bu okulun bir döneminde Fransız şarkiyatçısı Antoine Isaac Silvestre de Sacy'nin öğrencilerinden Jean Humbert'in sınıfına devam etti ve diplomasını alınca Bonn Üniversitesi Felsefe Fakültesi'ne kaydoldu. Burada Georg Wilhelm Freytag'dan Arapça, Christian Lassen'den Sanskritçe, ayrıca klasik tarih ve kültür derslerinin yanı sıra Almanca ve Latince okudu. Daha sonraki bir dönemde de Freytag ile Johann Gildemeister'den Arapça dersleri aldı; bir yandan da özel İbrâniçe öğrenimi gördü. 1843 yılında Ebû'l-Alâ el-Maarrî üzerine hazırladığı tezini tamamlayarak doktor unvanını aldı. En ilginç ve anlaşılması güç şairlerden olan Maarrî hakkındaki bu çalışmasıyla Arap dili ve edebiyatı âlimleri arasına girdi ve çok çabuk şöhret kazandı. 1844'te Société Asiatique'e üye seçildi. 1847'de yaklaşık yarım asır hizmet vereceği British Museum'a girdi; 1867 yılında Doğu Yazmaları Bölümü'nün başkanlığına getirildi. Rieu burada en önemli eserlerini oluşturan Doğu yazmaları kataloglarını hazırladı. Yazmalarla müellifleri hakkında değerli bilgiler içeren bu kataloglar araştırmacıların vazgeçilmez başvuru kaynağı haline geldi. 1893'te British Museum'daki görevinden emekliye ayrıldıysa da ömrünün sonuna kadar bu kuruma katkıda bulunmaya devam etti. 6 Eylül 1894'te Bonn Üniversitesi'nde doktorasının jübilesini kutladı. Aynı yılın sonlarında W. Robertson Smith'in ölümüyle boşalan Cambridge Üniversitesi'ndeki Sir Thomas Adams Arapça kürsüsünün başkanlığına davet edildi; 1632'de kurulan kürsünün on altıncı ve yegâne Britanya dışı kökenli başkanı oldu. 19 Mart 1902'de Londra'da öldü.

Eserleri. 1. *De Abu'l-Alae poetae arabici vita et carminibus* (Bonn 1843). Doktora tezidir. 2. *Catalogus codicum manuscriptorum orientalium qui in Mu-*

seo Britannico asservantur. Pars secunda, Codices Arabicos amplectens (London 1871). William Cureton'un 1846'da birinci kısmını yayımladığı British Museum Kütüphanesi'ndeki Arapça yazmalara ait katalogun ikinci kısmıdır. 3. *Catalogue of Persian Manuscripts in The British Museum* (I-III, London 1879-1883; London 1966). 2536 Farsça yazma eserin katalogudur. 4. *Catalogue of Turkish Manuscripts in The British Museum* (London 188; Osnabrück 1978). 483 Türkçe yazma eserin katalogudur. 5. *Supplement to The Catalogue of The Arabic Manuscripts in The British Museum* (London 1894; Hildesheim 2000). O tarihten 1894 yılına kadar kütüphaneye gelen 1290 yazmanın katalogudur. 6. *Supplement to The Catalogue of The Persian Manuscripts in The British Museum* (London 1895). 1883-1895 yılları arasında British Museum Kütüphanesi'ne gelen 425 yazmanın katalogudur. Rieu ayrıca Otto von Böhtlingk ile birlikte Hemachandra'nın Sanskritçe sözlüğü *Abhidana chintamani*'yi orijinal metnin transkripsiyonunu yapmak suretiyle katkıda bulunarak yayımlamıştır (Saint-Petersburg 1847).

BİBLİYOGRAFYA :

J. Fück, *Die Arabischen Studien in Europa*, Leipzig 1955, s. 192-193; Necîb el-Akîkî, *el-Müşteşrikûn*, Kahire 1980, II, 69; E. G. Browne, "Professor Charles Rieu, Ph.D., M.A.", *JRAS* (1902), s. 718-721.

SEDAT ŞENSOY

RİFÂA b. ABDÜLMÜNZİR

(bk. EBÛ LÛBÂBE el-ENSÂRÎ).

RİFÂA b. RÂFÎ'

(رفاعة بن رافع)

Ebû Muâz Rifâa b. Râfi' b. Mâlik el-Hazrecî el-Ensârî (ö. 42/662)

Sahâbî.

Babası Râfi', Hazrec kabilesinin kollarından Benî Züreyk'in ileri gelenlerinden olup annesi Ümmü Mâlik münafıkların reisi Abdullah b. Übey b. Selûl'un kız kardeşiydi. Rifâa babasıyla birlikte İkinci Akabe Biatı'nda bulundu ve orada Hz. Peygamber'e biat ederek müslüman oldu. Medine'ye dönünce kabilesi arasında İslâmiyet'i yaymak için büyük gayret gösterdi; kabile halkı onun ve babasının gayretleriyle İslâm'ı kabul etti. Bedir, Uhud, Hendek gazveleriyle Bey'atürriydân'da, Mekke'nin fethiy-

le Tâif seferinde ve Vedâ haccında bulundu. Bedir Gazvesi'ne kardeşleri Mâlik ve Hallâd da katıldı. Bu savaşta bazı rivayetlere göre Rifâa'nın, bazılarına göre ise Bedir'e iştirak ettiği kesin olarak bilinmeyen babasının gözüne ok değmiş, Resûlullah'ın duasıyla gözü iyileşmiş (Taberânî, IX, 59), yine bu savaşta Rifâa, Vehb b. Umeyr'i esir almıştır. İlk üç halife döneminde fetih ordularıyla birlikte çeşitli seferlere katıldı. Hz. Ali'nin hilâfeti yıllarında onunla birlikte hareket etti. Cemel Vak'ası'nda da bulunduğu ve Sıffin Savaşı'na katıldığı belirtilmektedir. Rifâa 41 (661) veya 42 (662) yılında Medine'de vefat etti ve Bakî' Mezarlığı'na defnedildi. Onun her biri muhadis olan Muâz, Ubeyd, Ubeydullah ve Abdurrahman adlı oğulları ile Remle, Büseyne ve Ümmü Sa'd adlı kızlarının olduğu bilinmektedir.

Rifâa b. Râfi', Hz. Peygamber'den bizzat duyduklarından başka Ebû Bekir ve Ubâde b. Sâmit'ten yirmi dört hadis rivayet etmiş, bunları kendisinden oğulları Muâz ve Ubeyd ile kardeşinin oğlu Yahyâ b. Hallâd b. Râfi', yeğeni Ali b. Yahyâ ve başkaları nakletmiştir. Ahmed b. Hanbel onun sekiz rivayetini tahrîc etmiş, Buhârî *el-Câmi'u's-şâhîh*'ine üç hadisini almış, sünen sahipleri de eserlerinde onun rivayetlerine yer vermiştir (bk. bibl.). Rifâa'nın naklettiği hadislerden biri şöyledir: Bir gün Resûlullah'ın arkasında namaz kılyorduk. Resûlullah başını rükûdan kaldırıp da "semiallahü limen hamideh" deyince arkasında bulunan bir adam (ki bu kendisidir), "Ey rabbimiz! Sana riyadan arınmış, hayırlarla dolu sayısız hamdolsun" dedi. Resûlullah selâm verince, "O duayı kim yaptı?" diye sorup öğrendi, sonra da şöyle söyledi: "Otuz küsur meleğin o duayı bir an önce yazmaya çalıştığını gördüm" (Buhârî, "Ezân", 126).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, IV, 330; V, 115; Buhârî, "Megâzi", 11, 12; a.mlf., *et-Târihu'l-kebir*, III, 319-321; İbn Mâce, "Tahâret", 57, "Ticârât", 3; Ebû Dâvûd, "Şalât", 119, 144; Tirmizî, "Şalât", 81, 110, 179, "Da'avât", 105; Nesâî, "Ezân", 27, "Schiv", 67; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, III, 596; IV, 199; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsâf* (nşr. Tânk b. Avezullah - Abdülmuhsin el-Hüseynî), Kahire 1415, IX, 59; İbn Hazm, *Esmâ'ü's-şâhâbeti'r-ruvât* (nşr. Seyyid Kesrevî Hasan), Beyrut 1412/1992, s. 114; İbn Abdülber, *el-İstî'âb* (Bicâvî), II, 497-499; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, II, 225-226; VII, 65; X, 190; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), II, 489; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, III, 281-282; Mustafa b. Muhammed er-Râfiî, *'Unvânü'n-necâbe fi ma'rifeti men mâte bi'l-Medineti'l-münevver mine's-şâhâbe* (nşr. Abdülhafız Fergalî v.dğr.), [baskı yeri yok] 1411/1990, s. 241.

MEHMET EFENDİOĞLU